

A szabadság szabadságharca

„Változatlanul alapelvünk az alkotás szabadságának biztosítása, a művészi kezdeményezések, kísérletek támogatása, az alkotó műhelyek önálló, felelős működésének segítése.” (Idézet a XIII. pártkongresszus irányelveiből.)

Vitatkozhatunk-e olyan nyilvánvaló jelenségeken, mint a művészeti alkotások tömegmértetű devalválódása?! Erdemes-e lángokat szítani szunnyadó párszakkból, hiszen az érvek, válaszok aligha érthetelnek, aligha cáfolhatók. Ha a társadalom alapvető szféráiban gondokkal küzdünk érték és érdek, eszme és gyakorlat viszonylatában, miért lenne ez másként a művészet területén?! Tény, hogy a szocialista társadalom nem mondhat le legnehezebb körülményei között sem a „nép művészetét közelítéstől”. Közérthető, igényes, értékes műveinek hatásával tömegekben mélyítheti el a békéért érzett felelősséget, erősítheti az emberiség elért értékeihez való ragaszkodást, hitet adhat a pusztulással szemben fellépő erőknek. A művészet, amikor az értékek, az értékrendek és az életmodellek sokféleségét képes megjeleníteni, olyan emberi tulajdonságokat tud meggyökeresíteni, amelyek nélkül nincs demokratikus magatartás- és gondolkodásmód sem.

Mindaz elképzelhetetlen alkotói szabadság és társadalmi elkötelezettség egysége nélkül. A szabadság szónak nyelvünkben is, történelmünkben is nemes tradíciói vannak, s ma sem kerülhetjük ki, hiszen szerepe és felelőssége talán soha nem volt oly elengedhetetlen annak ellenére, hogy visszaétek, félremagyarázták, hamisították. Az alkotói szabadság helyes értelmezése és gyakorlati működése egész kulturális és politikai fejlődésünk kulcskérdése. Nembeli fejlődésünk igazolja, hogy az alkotás szabadság nélkül létezhetetlen, hogy az alkotás — a felismert lehetőségek kihasználása — révén szerezte az ember hatalmát a természet fölött, s amikor már nem csupán kőbaltát pattintott és fíjat feszített, hanem lantot és furulyát alkotott, akkor olyan csodás képződményeket teremtett, mely kiszabadította az embert a pusztán biológiai szükségletek börtönéből.

Az alkotói szabadság mindenekelőtt emberi létfeltétel. A művészek — tehetségükkel, felelősségükkel, különös „küldetésükkel” — sajátosan kiemelt szerepet kapnak ebből az egyéniség és társadalom által meghatározott mozgástérből. A szabadság tehát olyan jogosítvány amely a társadalmi elkötelezettség, a szabadság és szükségyszerűség Hegel által megfogalmazott egysége alapján közelíthető meg. S már itt érdemes felhívni a figyelmet arra, hogy a kísérletezés szabadsága, a témaválasztás- és esztétikai irányzatok szabadsága nem egyenlő a megjelenés, a nyilvánosság szabadságával. Minden alkotóműhelynek eldöntendő kérdése, ha akarom, szabadsága erről ítélni. Ezt azért érdemes hangsúlyozni, mert igaz, hogy szabadság nélkül alkotómunka nem létezhet, de az is igaz, hogy az alkotói szabadság nem egyenlő a választás pusztá lehetőségével. Nem kötétségek és korlátok nélküli idea. Mint ahogy a madár sem szállhat a súlytalanság állapotában, repülését törvények határozzák meg. A művészi szabadság annak felismerése, hogy mit kell tenni adott körülmények között — József Attila szavaival — „talpig nehéz hűségben”. A korlátok nélküli szabadság fogalma, a valóságtól független szabadság gondolata minden ízében hamis illúzió.

Néhány évvel ezelőtt érdekes, izgalmakat keltő és problémákat tisztázó vita zajlott az alkotói szabadság kérdéseiről. Az a felismerés hamarosan megszületett, hogy a szabadságnak is meg kell vívnia a maga szabadságharcát, ami — ellentmondásoktól terhes, viták tüzetől fölfénylő, gyakorta szakítópróbának kitett viszonyai között — ma is zajlik. Sok mindent világosabban látunk a kérdéseket több oldalról közelítettük meg a problémákat sikerült megfogalmaznunk, ám a gyakorlati megvalósítás, a mindennapi kulturális élet olyan jelzéseket küld, hogy a társadalmi igények és közönségérdekek kapcsolatának erőteljesebbek a piaci mechanizmusok, mint az alkotói szabadság által termelt értékek térhódítása.

Az alkotóknak mindenekelőtt azon kellene elgondolkodniuk, hogy ők, mint alkotók, hogyan szabadíthatják föl azokat, akik még nem szabadultak föl — művészeti értelemben. Hiszen egyre tisztábban fogalmazódik meg a művészetek feladata, hogy közreműködjenek a társadalmi konfliktusok felszínre hozatalával, azok kihordásában és megoldásában. S ez nem nélkülözheti a megközelítés gazdagságát, a szóambeli sokféleséget, a többnyelvűséget — de alapja és mércéje kizárólag a társadalmilag preferált érték. Végso soron a művészet szabadsága a művészet hivatalának és társadalmi szerepének beföltéséért való szabadság, s az az alkotó szabad, aki ténylegesen hozzájárul a valóság művészi birtokbavételéhez.

Külön kérdés, miképpen viszonyul egymáshoz alkotói szabadság, alkotóműhelyi önállóság és a művészetpolitika? A szocialista társadalom művészetpolitikája akkor támogatja a művészi szabadságot és az alkotóműhelyek önállóságát ha a valódi tehetségeket támogatja, olyan műveket részesít előnyben, melyek társadalmunkban a tényleges értékek szószólói. Persze ebből a bonvolult ren szerből sohasem felejtendő ki a közönség s az alkotói szabadság nem csupán a társadalmi szabadság fénykörében valósulhat meg, de feltételezi a befogadói szabadság özonnal dúsitott közegét is.

Tandi Lajos

Pártértekezletek

A városban és a környékén élő 3635 kommunista képviselőtől 175 küldött vett részt szombaton a makói pártértekezleten. Az elmúlt öt év munkáját dr. Varga Dezső városi első titkár értékelte. Szólt arról, hogy a kongresszusi irányelvek vitájában milyen kérdések kerültek napirendre. Ami a legfontosabb: a város és a környező községek fejlődésének a pártszervezetek eredményes gazdaság-szervező munkája jelenti az alapját.

A pártértekezleten megválasztották a városi pártbizottság tagjait, majd az újonnan választott testület megtartotta első ülését, s azon megválasztották a bizottság első titkárát dr. Varga Dezsőt. Titkár lett Keresztes Zoltán és Lantos István. A párt-végrehajtóbizottság tagjává választották Bakaj Istvánt, Bárdi Istvánt, Bittóné dr. Kiss Zsuzsannát, Karakas Józsefet, Keresztes Zoltánt, Komáromi Istvánt, Lantos Istvánt, Sarró Ferencet, dr. Simon Jánost, Szántó Ist-

vánét, dr. Varga Dezsőt. A pártbizottság mellett működő fegyelmi bizottság elnöke Gilye János lett. A pártértekezleten részt vett és felszólalt Gyárfás Mihály, a megyei pártbizottság titkára, aki az MSZMP Központi Bizottsága és a megyei pártbizottság megbízásából köszöntötte a makói és a környékbeli községekben élő kommunisták képviselőit, s megköszönte valamennyiük öt éves, fáradtságát nem ismerő, odaadó munkáját.

Csongrádon ünnepélyes keretek között tartották meg a pártértekezletet. Az elnökségben ott volt Kemény Sándor, a Központi Bizottság megyei instruktora és dr. Koncz János, a megyei pártbizottság titkára, aki felszólalt a tanácskozáson. Itt is egy fél évtized munkáját értékelték. A város lakosságának 75 százaléka ipari üzemen dolgozik. A mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma tovább csökkent. Jelentősebb szerepe van viszont az értelmiség-

Makón, Csongrádon Hódmezővásárhelyen

nek, mint bármikor eddig. A városi pártértekezleten tartalmas vita bontakozott ki, melyet dr. Sebestyén István városi első titkár foglalt össze, hangsúlyozva, hogy a kommunisták felelőssége egyre inkább növekszik. A pártbizottság első titkárává dr. Sebestyén Istvánt, titkáraivá Varga Zsuzsannát és Szabadkai Imrét választották. A végrehajtó bizottság tagjai még: Eszenyi László, Forgó Béla, Lovász László, Márton János, Mészáros István, Nagy Imre, Sebestyén Lajosné és Valylyon Aladár. A fegyelmi bizottság elnöke Mészáros Pál lett.

A hódmezővásárhelyi városi pártbizottság beszámolója megállapította: az ipar és a mezőgazdaság arányos fejlődésével a városról már elmondható, hogy a fejlett mezőgazdasággal rendelkező ipari városok közé tartozik. Az iparban a bérszínvonal több mint 33 százalékkal emelkedett. Dinamikus volt a termelési érték növekedése. A mezőgaz-

dasági nagyüzemi gazdaságok termelése meghaladta az előirányzott szintet.

Természetesen a gondoktól is szó esett a vásárhelyi kommunisták tanácskozásán. Ebben a városban is problémát jelent a fiatalok lakáshoz jutása, s nemcsak az a kérdés, hogy hogyan élni, hanem az is, hogy miből.

Megválasztották a pártbizottságot és végrehajtó bizottságát, melynek tagjai: Bere István, Csizmadia Sándorné dr., Kis Lajos, Kissné Katona Éva, Kovács Imre, Oláh János, Sebesi Bálint, Sugár József, Sósnyé Nagy Ilona, Vajnai Ernő és dr. Viski Sándor. A városi pártbizottság első titkárává Kis Lajost, titkáraivá pedig Oláh Jánost és Sugár Józsefet választották. A fegyelmi bizottság elnöke Farkas Ferenc lett.

A városi pártértekezleten részt vett és felszólalt Győri Imre, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a város országgyűlési képviselője, ott volt Papai József, a megyei pártbizottság titkára.

Téli „aratás”

Tegnap, vasárnap délelőtt János megnyitóját követően nyílt meg Újszegeden, a November 7. Művelődési Házban az immár hagyományos évzáró kiállítás, az előző nyári, az alkotói szabadság és a hódmezővásárhelyi (Hódmezővásárhely), Villányi Zsolt (Esztergom) és Borsos Zsolt (Szeged). A programban közreműködött az Újszegedi Kamarazenekar. (Somogyi Károlyné képei a megnyitón készültek, írásunk a lap 5. oldalán.)

